

Kurzusleírás (tematika)

Kurzus neve: <i>Speciális elméleti ismeretek - Cirkusz Design Művészet</i>				
A kurzus oktatója , elérhetősége: Antalóczy Tímea, PhD e-mail cím: antaloczy@mome.hu				
Technikus: Tóta András (MOME)				
Kód: B-AE-502-C	Tantervi hely: ES BA Hely/időpont: MOME, MO17 + NCK, külső helyszín Csüt.: 16.40-19.30	Javasolt félév: 1-4	Kredit: 5	Tanóraszám: 4 Egyéni hallgatói munkaóra: 6
Kapcsolt kódok:	Típus: szeminárium	Szab.vál-ként felvehető-e?	Szab.vál. esetén sajátos előfeltételek:	
A kurzus kapcsolatai (előfeltételek, párhuzamosságok): a párhuzamosan zajló KFI kurzus				
<p>A tantárgy célja a cirkusz, művészet, design és tudomány összefüggéseinek feltárása, továbbá aktuális elméleti diskurzusokba való bekapcsolódás lehetőségeinek keresése. További cél, hogy a hallgatók egy speciális terepen, a cirkusz világában zajló események vizsgálata során megismerjék a művészet- és designelmélet, illetve társadalomtudományi határterületeinek (szociológia, pszichológia, antropológia, néprajz, etnográfia, etológia, muzeológia) jellegadó irányait, fogalmait és kutatási módszereit, és ezeket alkalmazni is tudják a saját szakterületükön. A cirkusz történetének, társadalmi funkcióinak, kulturális/művészeti életének vizsgálata, az ott működő vagy éppen tervezés alatt álló művészeti projectek elméleti és gyakorlati hátterének megismerése, lehetséges tovább- illetve újragondolása. Mindez tervező kollégáim (Császár Adrienn, Dévényi Dalma, Lublőy Zoltán, Réthey-Prikkel Tamás, Vágó Réka) illetve egy-egy téma külső szakértőjének (Fábián László) bevonásával, közreműködésével válik kivitelezhetővé. Az egyes témák köré épülő workshop alkalmak során ex-katedra előadások, órai feladatok, terepmunka, és hallgatói prezentációk váltakoznak. Cél, hogy a cirkusz világára komponált elméleti/alkotói ötletek, a kiírásban szereplő feltételekhez, témákhoz kapcsolódva fogalmazódjanak meg, azaz a hallgatók a cirkusz világát, szellemiségét, hagyományait alaposan megismerve készítsék el koncepcióikat. A Nemzeti Cirkuszművészeti Központban dolgozó, a cirkusz világát jól ismerő és értő szakemberek (Fekete Péter, Joó Emese, Szonday Szandra, Petró Eszter) előadásai vagy a velük folytatott beszélgetések, során az egyes projektcélok és a várt eredmények meghatározása, a megvalósításhoz szükséges (ez esetben leginkább szociológiai) módszertan, a cirkusz világához köthető társadalmi jelenségeket (szórakoztatás, fogyasztás, hatás, stb.) kutató, elemző munka elsajátítása, gyakorlása fontos ambíció. A kurzus során a tantermi szemináriumok mellett szükségeszerű egyéni, illetve csoportos félévközi, a Nemzeti Cirkuszművészeti Központ intézményeiben és esetlegesen az utazó cirkuszok közegében végzett terepmunka, előre megbeszélt szempontok szerint.</p>				
<p>Tanulási eredmények (fejlesztendő szakmai és általános kompetencia)</p> <p>TUDÁS: Érti a szűkebb szakterületén kívüli vagy szélesebb összefüggéseket, felvetéseket, megközelítéseket. Ismer szakterületén túli vagy szélesebb problémavilágokat, megközelítéseket, megoldásmódokat.</p> <p>KÉPESSÉG: Szakterületén túli vagy szélesebb gondolkörökben tájékozódik. Kommunikál szakterületén túli vagy szélesebb gondolkodásmóddal rendelkezőkkel.</p> <p>ATTITÚD: Nyitott saját szakterülete határainak átlépésére. Törekszik más területeken történő tájékozódásra, ismeretszerzésre.</p> <p>AUTONÓMIA ÉS FELELŐSSÉGVÁLLALÁS: Önállóan tájékozódik szakterületén túli ismeretekről. Szakmai támogatás mellett, együttműködik más gondolkörök képviselőivel.</p>				
<p>A kurzus keretében feldolgozandó témakörök, témák: A cirkusz kultúrtörténetének rövid áttekintése, a cirkusz régi/új megjelenési formáinak, műfajainak, változó társadalmi szerepének, kommunikációjának vizsgálata. Részletes program l. alább. Részletes szakmai tematika/leírás/brief 13 hétre lebontva (a témák sorrendje változhat a szemináriumi diskurzus tükrében). A Hallgatói témák, koncepciók egyeztetése folyamatosan zajlik.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. szeptember 7. Cirkusz Design Művészet Helyszín: MOME 2. szeptember 14. Előadás a Fővárosi Nagycirkuszban. 3. szeptember 21. Cirkusztörténet: Műfajok, Terek, Előadó/művészek, Karakterek, zsánerek. (Joó Emese, Szonday Szandra) 4. szeptember 28. Alkalmazott művészet a cirkuszban: arculat, kiadványok, plakátok, fotók anno és napjainkban. (Császár Adrienn, Réthey-Prikkel Tamás) 5. október 5. Cirkusztudomány: Múzeum, könyvtár, archívum – kutatás és interpretáció (Joó Emese, Szonday Szandra) 6. október 12. Állatokról és emberekről. Szelídítomítás. (Petró Eszter) 7. október 19. Kurzushét 8. október 26. Cirkusz és Művészet. A cirkusz, mint inspiráció (Lublőy Zoltán) 9. november 2. Konzultációk/prezentációk a hallgatói témákról 10. november 9. Rendhagyó órák a cirkuszban (Fábián László, Petró Eszter) 				

11. november 16. A cirkusz közönsége és közössége. A cirkusz, mint empátikus művészet.
 12. november 23. A jövő cirkusza. Tradicionális és új cirkusz helye a világban
 13. november 30. Záró Prezentációk

Tanulásszervezés/folyamatszervezés sajátosságai:

A hallgatók a kurzus előadásai mellett egyénileg dolgoznak, kutatnak, projectfeladatokat teljesítenek. A féléves projectfeladat az egyéni tevékenység folyamatos dokumentálása (jegyzetek, fotók, videók), az eredmények (projectötletek) és a kutatás menetének félév végi prezentálása (a félév során választott témakörből, ajánlott és gyűjtött irodalmak/közvetlen tapasztalatok alapján). A tanulás környezete: tanterem (MOME – M107) és külső helyszínek (Nemzeti Cirkuszművészeti Központ intézményeiben és esetlegesen az Új cirkuszok/ utazó cirkuszok közegében végzett terepmunka).

Értékelés - Az értékelés szempontjai:

- jelenlét (max. 3 hiányzás lehetséges)
- aktív részvétel az órákon
- feladatok megvalósítása (tartalom) és a bemutatás módja
- év végi feladat megvalósítása (tartalom) és a bemutatás módja

Az érdemjegy kiszámítása

- aktív részvétel az órákon (30%)
- feladatok (30%)
- év végi feladat teljesítése (40%)

Ajánlott irodalom

Babbie, E. (1998): A társadalomtudományi kutatás alapjai. Budapest, 1998. Balassi Kiadó.
 Bálint Lajos: Színészek, táncosok, artisták Gondolat Budapest 1983
 Berger, J. (1990): Miért nézzük meg az állatokat? Jel-Kép 2.
 Bourdieu, P. (1998): Gazdasági tőke, kulturális tőke, társadalmi tőke. In Lengyel Gy. – Szántó Z. (szerk.): Tőkefajták: A társadalmi és kulturális erőforrások szociológiája. Budapest, Aula Kiadó, 155-177.
 Budai Imre (1985): A cirkuszművészet rövid története; Utorg, Budapest
 Csányi Vilmos (1999): Az emberi természet. Humánológia. Budapest, Vincze Kiadó.
 Csibra Zsuzsanna (1998): A színház- és a cirkusz-motivum a XX. századi magyar költészetben. Budapest, ELTE MII
 Descartes, R. (1637,1993) Értekezés a módszerről. 5. rész <http://mek.niif.hu/01300/01321/01321.htm>
 Fekete Péter (2022): Cirkuszi utak a 21. században. In: Magyar Kultúra, Álom, 2022/1. 90-91.
 Jánosi György (1986): A szórakozás történelmi funkcióváltozásai. Bp., Magvető
 Joó Emese (2020): Múzeum a cirkuszban, cirkusz a múzeumban. In: múzeumcafé 79. Pop – kultúra és tömeg. 2020/5. szeptember-október 118-129.
 Joó Emese (2022): Produkció! A porondon a cirkuszmúzeum In: Magyar Kultúra, Álom, 2022/1. 92-97.
 Joó Emese (szerk.): Cirkuszépületek Európában. Cirkuszművészeti és cirkuszépület történeti tanulmányok, esszék, előadások. Színháztudományi Szemle 45. 2022/02.
 Karinthy Frigyes A cirkusz. <http://www.mek.iif.hu/porta/szint/human/szepirod/maqyar/karinthy/cirkusz/cirkusz.htm>
 Könyöt David (2022): A nevetésnek nincs színe, vallása, neme, egyszerűen csak jó. In: Magyar Kultúra, Álom, 2022/1. 98-103.
 Lakos Anna (2002) Az új cirkusz felé: Színház és cirkusz kölcsönhatásának aspektusai, Színháztudományi Szemle. 34. 2002/155-169.
 Moholy-Nagy László (1978): Színház, cirkusz, varieté. In: A Bauhaus színháza. szerk.: Kocsis Róza. Bp.: Corvina
 H. Orlóci Edit (szerk.) (2005) Cirkusz és tudomány; Józsoveg Műhely, Budapest, (Józsoveg könyvek)
 H. Orlóci Edit (2006): Szabad a porond. A magyar cirkuszi testnyelvjáték, 1890–1914; Józsoveg Műhely, Bp, 2006
 Szonday Szandra (2022): Több mint verseny – inspiráció. A cirkuszfesztiválok szerepéről. In: Magyar Kultúra, Álom, 2022/1. 108-112.
 Szekeres József: A magyarországi artisták és cirkuszok története; Állami Artistaképző Iskola, Budapest, 1962
 Szekeres József–Szilágyi György (1979): Circus. Fejezetek a magyar cirkuszművészet történetéből; MACIVA, Bp.
 Tónagy Péter (szerk.) (2007): Cirkuszkutatás 2006-2007. Bp, Józsoveg., uő. Cirkuszkutatás 2008-2009 (2009).
 Voigt Vilmos (2006): Magyar cirkusztörténet. Iskolakultúra 2006/9.
 Circus Flow. Kortárs művészeti tárlat, kiállítási katalógus, 2021.
További hasznos felületek/kiadványok Cirkopédia – a manézs művészete <https://circuschool.hu/cirkopedia/>
<https://cirkuszdesign.hu>
Filmek Mi ez a cirkusz? (2017), Adj vizet az elefántnak! (2011), A cirkusz világa (1964), Trapéz (1956), Fehér tenyér (2005), Aglaja (2012), Országúton (1954), Pillangó cirkusz (2009), stb.

Tanórán kívüli konzultációs időpont: szerda 16.40 – 18.00 előzetes bejelentkezés szükséges. Helyszín: M_-131 előtere. Kapcsolatfelvétel: az antaloczy@mome.hu vagy +36 20 973 0002